

Ομιλία και ύφος

Γ. Μπαμπινιώτης, «Θεωρητική Γλωσσολογία», σσ.71-72

Η ομιλία διακρίνεται για την *ιδιαιτερότητά* της για την *εξατομίκευση* δηλαδή του λόγου στην εφαρμογή του, στη χρησιμοποίησή του δηλαδή από τα μέλη της γλωσσικής κοινότητας. Αυτή η ιδιαιτερότητα της ομιλίας –ό,τι αλλιώς ονομάσαμε ιδιόλεκτο- συνιστά στην πραγματικότητα μια μορφή ύφους. Ομιλία είναι στην πράξη το ιδιαίτερο γλωσσικό ύφος [...] κάθε ατόμου της κοινότητας. Φυσικά πρόκειται για ένα ύφος, εν ευρύτερα έννοια, για την ατομική γλώσσα (ιδιόλεκτο) κάθε μέλους της κοινότητας, που θα μπορούσε να αποτελέσει –και αποτελεί- ιδιαίτερο αντικείμενο σπουδής [...].

Περνώντας το χώρο της λογοτεχνίας αντιμετωπίζουμε μια ειδικότερη, καθώς και ειδικότερα εξατομικευμένη μορφή ομιλίας, την ιδιόλεκτο του λογοτέχνη. Εδώ έχουμε να κάνουμε με ένα ύφος, εν στενωτέρα έννοια, το «κατ'εξοχήν» ή «έντεχνο» ή «λογοτεχνικό» ύφος. Πέρα από την οποιαδήποτε γλωσσική ιδιαιτερότητα στην καθημερινή γενικότερη επικοινωνία (ομιλία) του λογοτέχνη με τα άλλα άτομα της κοινότητας, υπάρχει η ακόμη πιο ιδιαίτερη μορφή γλώσσας, το ύφος που χρησιμοποιεί ο λογοτέχνης στην ειδική λειτουργία της «λογοτεχνικής» ή «αισθητικής» επικοινωνίας με τους άλλους (ποίηση, πεζογραφία). Τα διάφορα «μηνύματα» που θέλει να εκφράσει ο λογοτέχνης με την ποίηση ή την πεζογραφία του «ντύνονται» κατ'ανάγκη με μια ιδιαίτερη –χαρακτηριστική για κάθε λογοτέχνη- μορφή προφορικής ή, κυρίως, γραπτής πραγματώσεως του λόγου, μ' ένα ιδιαίτερο, έντεχνο, «λογοτεχνικό» ύφος, που διαφέρει, κατά κανόνα, του επίσης ιδιαίτερου ύφους της ομιλίας του λογοτέχνη. [...]

Σύμφωνα, λοιπόν, με όσα είπαμε, ο φωνούμενος λόγος, η ομιλία μπορεί να διακριθί περραιτέρω διττά, σε κατεξοχήν ομιλία (ή ύφος εν ευρύτερα έννοια) και σε ύφος (ή λογοτεχνικό/έντεχνο ύφος, ύφος εν στενωτέρα έννοια...).

ΟΜΙΛΙΑ (ατομικός λόγος)

Ομιλία
(το ύφος
με ευρύτερη έννοια)

το ύφος
(το λογοτεχνικό
ύφος)